

Աղգային Խորհրդի անդամ Ներսէս Նասիրեանի միջոցով :

Աղգային Խորհուրդը յանձնարարում է Ն. Նասիրեանին, պնդելու համաձայնագրի գլխաւոր կէտերի վրայ, կապ ստեղծելու Հայաստանի կառավարութեան հետ եւ իմանալու նրա կարծիքն այդ առթիւ :

Օգոստոսի սկզբներին, Սուլթանովը, Ռ. Շահնազարեանի միջոցով հրաւիրում է իր մօտ Շուշուայ տականքներին եւ երկար խորհրդակցութիւնից յետոյ, Օգոստոս 5-ին Աղգային Խորհրդին առաջարկում է համագումար հրաւիրել, մի շարք յայտարարութիւններ լսելու :

Աղգային Խորհուրդը, 1919 թ. Օգոստոս 12-ին Շօշու գիւղում Ղարաբաղի 7-րդ համագումարն է հրաւիրում : Եօթերորդ համագումարին մասնակցելու համար, Զիւանչիից եկող երկու պատգամաւորները, Օգոստոս 11-ին Սօջալուի մօտ Աղբրէյջանի միլիցիոներներին ձեռքով սպաննում են :

Նախ քան 7-րդ համագումարի բացուելը, Սուլթանովը ստիպում է թեմի Առաջնորդ Վահան Եպիսկոպոսին, որպէսզի իր ցանկացած քաղաքացիներին հետ դնայ Շօշի գիւղը եւ համոզի պատգամաւորներին, որ զնան Շուշի եւ համագումարի աշխատանքները ախտեղ շարունակեն :

Վահան Եպիսկոպոսը մի քանի քաղաքացի վաճառականների հետ անցնում է Շօշու եւ առաջարկում է համագումարը տեղափոխել Շուշի :

Բայց համագումարի պատգամաւորները չեն համաձայնում եւ շարունակում են իրենց աշխատանքները Շօշու գիւղում :

Եօթերորդ համագումարը առաջին օրը մի խիստ բողոք է ուղարկում Սուլթանովին, 6-րդ համագումարի պատգամաւոր Գերասիմ Խաչատրեանի եւ 7-րդ համագումարին մասնակցելու եկող երկու ներկայացուցիչների սպանութեան, ինչպէս նաեւ Խանքենաի ու Շուշուայ կոտորածների առթիւ :

Սուլթանովը տեսնելով որ համագումարը շարունակում է իր աշխատանքները, Օգոստոս 14-ին մի վերջնագիր է ներկայացնում համագումարին, առաջարկելով 48 ժամուան մէջ ընդունել Աղբրէյջանի կողմից ներկայացուած

համաձայնագիրը, որը բերել է Ռ. Շահնազարեանը, հակառակ դէպքում, ստիպուած կը լինի զինուորական ուժի դիմելու :

Նոյն օրերին Բագուից վերադառնում է Ներսէս Նասիրեանը եւ իր զեկուցումն է տալիս համագումարին :

Նասիրեանը իր զեկուցման մէջ յայտնում է, որ Ղարաբաղը թողնուած է իր բախտին, որեւէ կերպ որոշելու իր քաղաքական դրութիւնը : Բացի դրանից, նա ասում է, որ Հայաստանի կառավարութիւնը մտածուած եւ ծրագրուած մի պահանջ չունի, որի վրայ էլ յենուէր Ղարաբաղի հայ ժողովուրդը :

Հայաստանի Հանրապետութեան Բագուի դիւանագիտական ներկայացուցիչ՝ Տիգրան Բէկլատեանը հրաժարուել էր նոյնիսկ Բագուում մասնակցելու Ղարաբաղի խնդրի շուրջը վարած բանակցութիւններին :

Այս մանրամասնութիւնները իմանալուց յետոյ, համագումարը նախ քան Աղբրէյջանի կառավարութեան հետ համաձայնութեան գալու մասին խօսելը, ընտրում է իր միջից վեց հոգուց բաղկացած մի յանձնաժողով, որպէսզի իմանայ Աղգային Խորհրդից եւ Զինուորական Շտաբից թէ՛ եթէ համագումարը Աղբրէյջանի կառավարութեան հետ համաձայնութեան չգայ, այդ դէպքում նրանք ի՞նչ միջոցներ ունին ժողովրդի ինքնապաշտպանական գործը առաջ տանելու համար :

Յանձնաժողովը հետաքրքրում է այդ երկու մարմիններից եւ պարզում է, որ Աղգային Խորհուրդը պարտքից բացի, ոչինչ ունի. իսկ զինուորական շտաբը իր պահեստում քիչ քանակութեամբ փամփուշտ ունի :

Յանձնաժողովը իր զեկուցումը տալիս է համագումարին, որից յետոյ 7-րդ համագումարը տեսնելով որ Ղարաբաղը թողնուած է իր բախտին, որ երկու մարմինները՝ Աղգային Խորհուրդը եւ Զինուորական Շտաբը միանգամայն զուրկ են թէ՛ ռազմական եւ թէ՛ նիւթական միջոցներից, որոշում է՝ Ղարաբաղի հայ ժողովրդի Ֆիդիքական դոյութիւնը պահպանելու համար, ժամանակաւոր համաձայնութիւն կայացնել Աղբրէյջանի կառավարութեան հետ. իսկ եթէ Աղբրէյջանի կառավարութիւնը ձնշող քայլերի դիմէ, պատգամաւորները խօսք